

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2018. gada 12. decembrī

Satversmes tiesas 4. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Aldis Laviņš, tiesneši Daiga Rezevska un Jānis Neimanis,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [...] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēji) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 182/2018),

konstatēja:

1. No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzēji lūdz Satversmes tiesu atzīt Garkalnes novada domes 2018. gada 29. maija saistošos noteikumus Nr. 21 „Lokālpilnojumus zemes vienībai “Dzīpari”” (turpmāk – Noteikumi Nr. 21) par neatbilstošiem Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 1. un 115. pantam un spēkā neesošiem no to apstiprināšanas dienas.

2. Ar Noteikumiem Nr. 21 apstiprinātais lokālpilnojumus nosaka Garkalnes novadā esošās zemes vienības “Dzīpari” funkcionālo zonējumu.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata lieta ir ierosināma, kolēģija izvērtē, vai:

1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;

- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesa var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4. Satversmes tiesas likuma 16. panta 3. punkts noteic, ka Satversmes tiesa izskata lietas par normatīvo aktu vai to daļu atbilstību augstāka juridiska spēka tiesību normām. Pieteikumā ir apstrīdēta pašvaldības saistošo noteikumu atbilstība Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktu persona pieteikumu par Satversmes tiesas likuma 16. panta 3. punktā paredzētās lietas ierosināšanu var iesniegt tai noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzēji ir Garkalnes novada iedzīvotāji, kuri piedalījušies lokālplānojuma zemes vienībai „Dzīpari” sabiedriskajā apspriešanā. Savukārt pēc Noteikumu Nr. 21 spēkā stāšanās viņi ir vērsušies pie vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministra, lūdzot atzīt šos noteikumus par prettiesiskiem un izdot rīkojumu par to darbības apturēšanu.

Pieteikuma iesniedzēji uzskata, ka Noteikumi Nr. 21 aizskar viņiem Satversmes 115. pantā paredzētās tiesības uz labvēlīgu dzīves vidi. Turklāt Noteikumu Nr. 21 pieņemšanā esot pārkāpts arī Satversmes 1. panta tvērumā ietilpstošais un no demokrātiskas tiesiskas valsts pamatnormas izrietošais tiesiskās paļāvības princips.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēji ir tiesīgi iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likumā noteiktās prasības.

6. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.³ panta otro daļu pieteikumu par lietas ierosināšanu attiecībā uz vietējās pašvaldības lokālplānojumu Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā pēc attiecīgo saistošo noteikumu spēkā stāšanās dienas. Persona pieteikumu par lietas ierosināšanu var iesniegt, ievērojot Teritorijas attīstības plānošanas likumā noteikto lokālplānojuma pārsūdzēšanas kārtību.

Noteikumi Nr. 21 ir izstrādāti, pamatojoties uz Teritorijas attīstības plānošanas likumu. Tie stājušies spēkā 2018. gada 12. jūnijā – nākamajā dienā pēc paziņojuma par noteikumu apstiprināšanu publicēšanas oficiālajā izdevumā „Latvijas Vēstnesis” [sk.: „Latvijas Vēstnesis”, 2018. gada 11. jūnijs, Nr. 114 (6200), oficiālās publikācijas Nr. 2018/114.TP3].

Pieteikuma iesniedzēji Teritorijas attīstības plānošanas likuma 27. panta pirmajā daļā noteiktajā kārtībā (datums) vērsās ar iesniegumu pie vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministra. Savukārt ministrs secināja, ka nav pamata apturēt Noteikumu Nr. 21 darbību.

Pieteikums Satversmes tiesā saņemts 2018. gada 3. decembrī. Tādējādi Pieteikuma iesniedzēji ir ievērojuši likumā noteikto termiņu un kārtību pieteikuma iesniegšanai.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.³ panta otrās daļas prasībām.

7. Konstitucionālajai sūdzībai par pašvaldības lokālplānojumu jāatbilst arī pārējām prasībām, kas noteiktas Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktu pieteikumā jānorāda juridiskais pamatojums, proti, jāpamato apstrīdētās normas neatbilstība augstāka juridiska spēka tiesību normai.

Par juridisko pamatojumu Satversmes tiesas likuma izpratnē atzīstama juridiskā argumentācija, kurā pamatota apstrīdētā akta neatbilstība katrai pieteikumā norādītajai augstāka juridiska spēka tiesību normai.

7.1. Pieteikumā norādīts, ka noteikumu Nr. 21 izstrādāšanas un pieņemšanas procesā nav ņemti vērā teritorijas plānojuma izstrādes procesa principi un sabiedriskajā apspriešanā izteiktie viedokļi. Tādēļ šie noteikumi neatbilstot Satversmes 115. pantam.

Satversmes tiesa jau ir atzinusi, ka lokālplānojums Teritorijas attīstības plānošanas likuma izpratnē ir normatīvs tiesību akts, kas precizē (detalizē) teritorijas plānojuma noteikumus. Ar lokālplānojumu var grozīt teritorijas plānojumu (*sk. Satversmes tiesas 2014. gada 10. oktobra sprieduma lietā Nr. 2014-04-03 6. punktu*). Pašvaldībai ir plaša rīcības brīvība teritorijas plānojuma satura noteikšanā, tomēr tā ir jāizmanto vienīgi šīs brīvības ārējo robežu ietvaros. Tiesisko ietvaru pareizai rīcības brīvības izmantošanai noteic vispārējie tiesību principi, valsts pārvaldes principi un teritorijas plānošanas principi (*sk. Satversmes tiesas 2017. gada 6. oktobra spriedums lietā Nr. 2016-24-03 8.1. punktu*).

Satversmes tiesai ir pamats atzīt pašvaldības teritorijas plānojumu vai kādu tā daļu par neatbilstošu augstāka juridiska spēka tiesību normām, ja tā secina, ka teritorijas plānošanas procesā ir pieļauti būtiski pārkāpumi. Būtisku pārkāpumu var kvalificēt pēc vairākiem kritērijiem. Pirmkārt, par būtisku uzskatāms teritorijas plānošanas procesa pārkāpums, kura rezultātā pieņemts citāds, nevis tāds lēmums, kāds būtu bijis, ja pārkāpums nebūtu noticis. Otrkārt, ja ir būtiski pārkāptas sabiedrības tiesības piedalīties teritorijas plānošanā. Treškārt, par būtiskiem var tikt atzīti arī citi pārkāpumi šajā procesā (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2007. gada 26. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2006-38-03 14. punktu un 2017. gada 6. oktobra sprieduma lietā Nr. 2016-24-03 9. punktu*).

Izstrādājot teritorijas plānojumu, pašvaldībai ne vienmēr ir jāvadās no valsts pārvaldes iestāžu atzinumiem vai privātpersonu izteiktajiem priekšlikumiem un iebildumiem. Pašvaldībai tie ir rūpīgi jāizvērtē, bet tā ir tiesīga arī noraidīt viedokli, paredzot citu, lietderīgāku rezultātu. Pašvaldības rīcība, izstrādājot teritorijas plānojumu vai tā grozījumus, neaprobežojas vienīgi ar mehānisku likuma normu vai privātpersonu iesniegumos pausto vēlmju pārņemšanu teritorijas plānojumā. Pašvaldība kā pamatojumu atļautās (plānotās) izmantošanas grozīšanai var norādīt arī citus argumentus (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2004. gada 9. marta sprieduma lietā Nr. 2003-16-05 secinājumu daļas 5. punktu un 2009. gada 19. novembra sprieduma lietā Nr. 2009-09-03 13. punktu*).

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzēji ir piedalījušies lokālplānojuma apspriešanā, izteikuši iebildumus, ka tā izstrādē ir pārkāptas normatīvo aktu prasības. Savukārt pašvaldība šos iebildumus ir izvērtējusi, kā arī norādījusi pamatojumu tam, kādēļ konkrētais iebildums nav ticis ņemts vērā. Minētais

priekšlikumu un iebildumu izvērtējums publiski ir pieejams mājaslapā www.geolatvija.lv. Arī Vides un reģionālās attīstības ministrija, izvērtējot Pieteikuma iesniedzēju lūgumus atcelt Noteikumus Nr. 21, atzinusi, ka Garkalnes novada pašvaldība ir izvērtējusi un sniegusi Pieteikuma iesniedzējiem atbildi un nav konstatējami tādi būtiski pārkāpumi, kas būtu par pamatu lokālpilnojumā atcelšanai (*sk. (datums) Vides un reģionālās attīstības ministrijas vēstuli (numurs, nosaukums)*).

Izskatot konstitucionālo sūdzību, Satversmes tiesas pienākums ir pārbaudīt, vai pašvaldība, izmantojot savu rīcības brīvību, ir pienācīgi uzklusījusi sabiedriskajā apspriešanā izteiktos viedokļus. Apstākļi, ka pašvaldība nav ņēmusi vērā Pieteikuma iesniedzēju izteiktos iebildumus un priekšlikumus, nenoved pie lokālpilnojumā prettiesiskuma.

7.2. Pieteikumā norādīts, ka lokālpilnojumā neesot izvērtēta plānoto risinājumu ietekme uz apkārtējām teritorijām un vidi. Tāpat lokālpilnojumā esot izstrādāts, neņemot vērā blakus esošajās teritorijās atļauto apbūvi.

Pieteikumā arī uzsvērts, ka atbilstoši Teritorijas plānošanas likuma 3. panta 6. punktam pašvaldībai esot bijis pienākums novērtēt plānoto risinājumu ietekmi uz apkārtējām teritorijām un vidi. Vienlaikus Vides pārraudzības valsts birojs ir secinājis, ka konkrētajā gadījumā nav nepieciešams izstrādāt stratēģiskās ietekmes uz vidi novērtējumu (*sk. lokālpilnojumā zemes vienībai „Dzīpari” paskaidrojuma raksta 3. un 4. lpp.*).

Satversmes tiesas kolēģija norāda, ka Pieteikuma iesniedzēju minētie jautājumi par iespējamo būvju izvietojumu, funkciju un parametriem ir risināmi būvprojektā. Būvprojektā arī precizējamas teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos ietvertās prasības vides risku samazināšanai, tostarp paredzot pasākumus apkārtējo teritoriju aizsardzībai pret trokšņiem, smakām un cita veida piesārņojumu.

7.3. Pieteikumā norādīts, ka Noteikumi Nr. 21 esot pretrunā ar Aizsargjoslu likuma 37. panta pirmās daļas 4. punktu un 37. panta pirmās daļas 5. punkta „b” apakšpunktu.

Satversmes tiesas kolēģija norāda, ka minētās Aizsargjoslu likuma normas pieļauj gan teritorijas uzbēršanu, gan arī būvniecību un šis Pieteikuma iesniedzēju arguments attiecas nevis uz teritorijas plānošanas procesu, bet gan uz iespējamo būvniecību lokālpilnojumā teritorijā. Arī lokālpilnojumā teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu 21., 35., 40., 41., un 42. punkts paredz, ka Upesciema dīķa kā mākslīga

virszemes ūdensobjekta piekrastes aizbēršana un nostiprināšana jāveic atbilstoši normatīvajos aktos noteiktā kārtībā izstrādātam būvprojektam, kas akceptēts pašvaldības būvvaldē. Tādējādi jautājums par iespējamo teritorijas aizbēršanu un apbūvi tiks risināts būvprojektā.

Turklāt saskaņā ar Ministru kabineta 2015. gada 30. jūnija noteikumu Nr. 329 „Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 224-15 „Meliorācijas sistēmas un hidrotehniskās būves”” 195. punkta 1. apakšpunktu dīķis atzīstams par hidrotehnisku būvi. Savukārt Zvejniecības likuma 9. panta ceturtnā un vienpadsmitā daļa paredz, ka gar mākslīgi izbūvētām hidrotehniskajām būvēm tauvas josla nosakāma saskaņā ar šo būvju plāniem un tās platums tiek noteikts attiecīgās būves plānā.

7.4. Pieteikumā arī norādīts, ka Noteikumi Nr. 21 pieņemti, pārkāpjot tiesiskās paļāvības principu, jo Garkalnes novada dome bieži grozot novada ilgtermiņa attīstības plānošanas dokumentus.

Satversmes tiesa, vērtējot, vai ir pārkāpts tiesiskās paļāvības princips, noskaidro: 1) vai personai bija tiesības paļauties uz to, ka tiesiskais regulējums netiks mainīts; 2) vai šāda paļaušanās bija saprātīga un pamatota; 3) vai tiesību akta izdevējs, atkāpjoties no iepriekšējā tiesiskā regulējuma, bija paredzējis saudzējošu pāreju uz jauno regulējumu (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2005. gada 16. decembra sprieduma lietā Nr. 2005-12-0103 24. punktu*).

Satversmes tiesa arī norādījusi, ka tiesisku paļāvību personai var radīt gan administratīvais akts, gan tiesību norma, gan atsevišķos gadījumos arī citāda valsts institūciju rīcība ar pietiekami augstu noteiktības pakāpi. Tiesiskās paļāvības princips nedod pamatu ticēt, ka reiz noteiktā tiesiskā situācija nekad nemainīsies. Tiesiskās paļāvības princips negarantē indivīdam pastāvīgu *status quo*, t.i., nedod tiesības uz pastāvīgu izņēmuma situāciju jaunajā tiesiskajā regulējumā (*sk. Satversmes tiesas 2004. gada 25. oktobra sprieduma lietā Nr. 2004-03-01 9.3. punktu un 2009. gada 26. novembra sprieduma lietā Nr. 2009-08-01 24. punktu*).

Pieteikumā nav sniegts juridiskais pamatojums tam, kādēļ Pieteikuma iesniedzēju iespējamā paļaušanās uz novada ilgtermiņa attīstības plānošanas dokumentu nemainīgumu būtu vērtējama augstāk nekā sabiedrības ieguvums no Noteikumos Nr. 21 plānotās vietējās pašvaldības administratīvās teritorijas ilgtspējīgas attīstības.

Līdz ar to pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums par Noteikumu Nr. 21 neatbilstību Satversmes 1. un 115. pantam ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu, Satversmes tiesas 4. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [...] pieteikuma (pieteikums Nr. 182/2018).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētājs

A. Laviņš